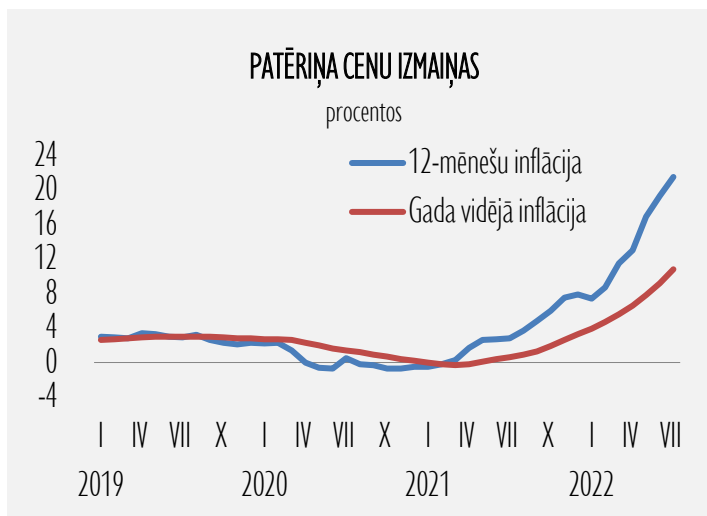

Par patēriņa cenām 2022.gada jūlijā

Patēriņa cenas turpina ļoti strauji pieaugt arī jūlijā

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2022.gada jūlijā, salīdzinot ar jūniju, patēriņa cenu līmenis pieauga par 2,2%. Precēm tas pieauga par 2,5%, bet pakalpojumiem – par 1,3 procentiem.

Jūlijā patēriņa cenu līmenim ir tendence samazināties, ko ietekmē sezonāli faktori. Jau trešo gadu pēc kārtas jūlijā novērots cenu kāpums, kas nav raksturīgs šim mēnesim. Šogad bija vērojams straujākais cenu kāpums šajā mēnesī kopš iepriekšējā gadsimta 90.gadu sākuma. Tāpat kā iepriekšējā gadā, arī šogad jūlijā inflāciju galvenokārt ietekmēja cenu kāpums ar mājokli saistītiem energoresursiem, ko noteica straujais pasaules cenu kāpums.

Lielākā palielinošā ietekme jūlijā bija cenu pieaugumam dabasgāzei. Saistībā ar dabasgāzes tarifa paaugstināšanu no šī gada 1.jūlija, cenas dabasgāzei pieauga par 74,8%. Cenas straujāk pieauga arī cietajam kurināmajam (par 15,5%) un turpināja palielināties arī elektroenerģijai (par 10,7%) un siltumenerģijai (par 5,3%), kas kopā ar cenu kāpumu dabasgāzei kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 1,5 procentpunktiem.

Cenas jūlijā turpināja kāpt pārtikai, ko ietekmē augstās pārtikas produktu cenas pasaulē un Krievijas iebrukums Ukrainā. Tomēr cenu kāpums pārtikai jūlijā bija mērenāks nekā iepriekšējos šī gada mēnešos. Latvijā pārtikas produktu cenas pieauga par 1,7% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,4 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam maizei un graudaugiem, gaļai, piena produktiem un kafijai, kā arī cenu kritumam svaigiem dārzeņiem un svaigiem augļiem. Jāatzīmē, ka pārtikas produktu cenas pasaulē samazinās jau ceturto mēnesi pēc kārtas. Jūlijā mēneša laikā pasaules pārtikas cenas samazinājās ļoti strauji – par 8,6%, kas bija straujākais indeksa vērtības kritums mēnesī kopš 2008. gada oktobra, tomēr, salīdzinot ar iepriekšējā gada jūliju, tās bija par 13,1% augstākas. Straujo cenu kritumu jūlijā noteica būtisks augu eļļas un graudaugu cenu kritums, savukārt cukuram, piena produktiem un gaļai cenas samazinājās mērenāk. Cenu indekss augu eļļām sasniedza zemāko līmeni pēdējo 10 mēnešu laikā, ko galvenokārt turpināja veicināt mērenāks pasaules importa pieprasījums un zemākas naftas cenas, kā arī izredzes nodrošināt plašu eksporta pieejamību no Indonēzijas, kas ir pasaulē vadošā palmu eļļas eksportētāja. Savukārt straujo graudaugu cenu kritumu pasaulē jūlijā galvenokārt ietekmēja Ukrainas un Krievijas panāktā vienošanās par Ukrainas galveno Melnās jūras ostu atbloķēšanu, kas liecina par graudu eksporta no Ukrainas atsākšanos. Cenas ietekmēja arī sezonālā pieejamība pašlaik notiekošās ražas novākšanas ziemeļu puslodē dēļ. Tomēr kviešu cenas pasaulē joprojām bija par 25% augstākas nekā pagājušā gada jūlijā.

Pakalpojumiem cenas jūnijā pieauga par 1,3%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,3 procentpunktiem. Lielākā palielinošā ietekme bija vērojama cenu kāpumam pasažieru pārvadājumiem, ēdināšanas un izmitināšanas pakalpojumiem, kompleksiem atpūtas pakalpojumiem un atkritumu savākšanai.

Lielākā samazinošā ietekme jūlijā saistībā ar izpārdošanām, kas sezonāli notiek katru gadu, bija cenu kritumam apģērbam un apaviem par 6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,3 procentpunktiem.

Jūlijs bija pirmais mēnesis šogad, kad Latvijā bija vērojams cenu kritums degvielai. Jūlijā cenas degvielai samazinājās par 3,9% un kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,3 procentpunktiem. Tomēr cena degvielai joprojām saglabājās augsta, ko ietekmē augstās pasaules naftas cenas. Pēc kāpuma

jūnijā, jūlijā pasaules naftas cenas samazinājās – mēneša laikā vidēji par 10%. Mēneša pirmajā pusē Brent naftas cena samazinājās līdz 99 USD par barelu, kas bija zemākā cena kopš aprīļa un ko galvenokārt sekmēja bažas par naftas pieprasījuma kritumu saistībā ar iespējamu ekonomikas recesiju pēc centrālo banku lēmumiem pacelt procentlikmes, lai cīnītos pret inflācijas pieaugumu, kā arī OPEC+ lēmums arī augustā, tāpat kā jūlijā, turpināt naftas ieguves palielināšanu. Tomēr mēneša otrajā pusē naftas cena palielinājās, mēneša beigās pieaugot līdz 110 USD par barelu, ko ietekmēja naftas piegāžu riski, ASV prezidenta vizītei Tuvajos Austrumos noslēdzoties bez solījumiem palielināt naftas ieguvu, kā arī negaidīti labi dati par izaugsmi eirozonā šī gada 2.ceturksnī. Jāatzīmē, ka augusta sākumā vērojams atkal straujš naftas cenu kritums un analītiķi ir izteikuši prognozes, ka, recesijai pasaules ekonomikā paplašinoties, Brent markas naftas cena šogad varētu nokristies līdz 65 USD par barelu.

2022.gada jūlijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada jūliju, patēriņa cenas pieauga par 21,5%. Gada vidējā inflācija bija 10,8 procenti.

Sagaidāms, ka tuvākajos mēnešos cenu izmaiņas turpinās pārsniegt sezonālo svārstību līmeni. Jāatzīmē arī energoresursu cenu kāpuma pakārtotā ietekme uz rūpniecības preču un pakalpojumu cenām. Paredzams, ka 2022. gadā kopumā vidējā gada inflācija varētu sasniegt 16 procentus. 2022.gada beigās - 2023.gadā, situācijai pakāpeniski stabilizējoties, inflācijas tempi sāks mazināties.